

Criatures a casa durant la pandèmia. Relats de les famílies

Ramon Almirall Ferran
 Consell de redacció

A les converses al carrer o als mitjans de comunicació s'esmenta sovint el teletreball o la digitalització com transformacions que ha activat la pandèmia. També s'aventuren hipòtesis sobre possibles canvis en els hàbits relacionals i en la comunicació, que estan produint-se, o que esdevindran encara més en el futur. Potser no es parla tant, però, d'alguns moviments més concrets que s'estan donant a l'interior de les famílies i en la relació família escola. Caldrà posar-hi atenció, i aturar-se a analitzar tot allò que ha anat canviant, i també allò que, en aquests temps turbulents, i alhora desconcertants, s'ha trobat a faltar més que mai. Tindrem temps en el futur per anar-ho estudiant i per debatre-ho. Avui, però, estem en condicions de recollir alguns senyals, alguns testimonis, del que acaba de passar i del que està passant al sí de les famílies, a propòsit de la seva vivència al llarg de la pandèmia i, en particular, al llarg del període més sever de confinament domiciliari.

Per això, en el recull de testimonis i experiències que s'apleguen en aquest número de la revista, hem volgut reservar un espai també per donar veu a les famílies. Hem volgut conèixer allò que pares i mares ens poden explicar del que van haver de fer, dels neguits que van passar, de les decisions que van prendre, o de la soledat o la sensació de fragilitat que van sentir en alguns moments. I també, dels recursos que van trobar, o de les solucions que van anar inventant.

La resposta ha estat reveladora, ja que, malgrat les limitacions de la petita mostra recollida, els relats ens ofereixen algunes dades il·lustratives, per exemple, de la dificultat per afrontar el desconcert i les incerteses mentre una, dues o més criatures corren tothora per casa; dels invents que han calgut per acomodar la logística familiar; de la immensa fragilitat de la conciliació de la vida familiar i la laboral; del temps que des dels estaments públics es va tardar en parlar de criatures i de les seves necessitats, mentre, en canvi, havien estat les primeres en veure escapçat un habitat essencial de relació i desenvolupament com és la escola. O, ens parlen també, de la importància que han descobert que té comptar o no amb mecanismes de col·laboració, més o menys establerts entre escola i famílies, a l'hora de donar resposta a una situació on el desconcert s'ha viscut, de vegades, des de la distància i la sensació de desemparament.

Volem agrair molt sincerament la col·laboració de les famílies i l'esforç realitzat per resumir les seves vivències en els relats que ens han fet arribar. Som conscients que no recollim, ni de bon tros, la diversitat de casuístiques existents. En particular, som conscients que, més enllà de la coneguda bretxa digital, els diferents entorns d'habitatge i la situació sociocultural d'unes o altres famílies, determina una altra bretxa (tant o més important que la coneguda bretxa digital), relativa als acompanyaments i suports que poden tenir, o no, les

criatures. Sobretot, quan l'escola està tancada o quan, de sobte, queda lluny. Moltes de les reflexions que ens ofereixen els testimonis recollits, il·lustren, però, sentiments i formes d'afrontar diferents reptes, que ajuden a entendre situacions molt diverses. Haver pogut comptar amb testimonis de famílies amb criatures amb alguna condició de discapacitat enriqueix, encara més, aquest ventall de situacions.

Us convidem doncs a llegir aquests testimonis, segurs que seran una bona contribució al debat obert sobre els canvis relacionals que la pandèmia està generant, així com també a propòsit de la vocació col·laborativa entre escola i famílies, per a l'educació dels infants i adolescents.

Viure amb un infant amb discapacitat en època de pandèmia

Teresa Pijuan Coromina
Vanesa Perpiñan Lázaro
Núria Triola Casas,
Jordi Sunyol Lison
 CEE Joan XXIII. Integra Olot

Aquesta pandèmia no l'ha viscut tothom per igual i aquest és un fet que no cal demostrar gaire empíricament, ja que tan sols cal mirar al nostre voltant i veure les diferents realitats de les famílies amb les quals treballem. Des del patiment de la pèrdua d'una persona estimada, a la desesperació de no arribar a final de mes, fins al que ha tingut una oportunitat de creixement.... Som molt conscients que les variables han pogut ser moltes i molt diferents i que la combinació d'aquestes ha donat lloc a experiències vitals úniques i cadascuna diferent una de l'altra. De fet, segur que podem afirmar que, tothom, qui

més qui menys, ha tingut una experiència poc satisfactòria. Tanmateix, tot i la situació, que ha afectat a tothom, quan parlem del nostre col·lectiu, tot i no ser en termes generals diferent de la resta, té un element diferencial: La discapacitat.

I per fer-nos una idea de com ho han viscut, hem parlat amb les protagonistes. Pensem que llegir els relats que les mateixes famílies ens han fet, ens ajudarà a fer-nos conscients i a poder-nos acostar una mica a la seva realitat.

Us presentem tres relats de tres mares que ens expliquen com han viscut tot aquest procés, dur i feixuc, mostrant-nos el caràcter diferencial d'una realitat concreta. Viure amb un infant amb discapacitat en època de pandèmia.

[En Joan té cinc anys i presenta un trastorn genètic. Aquest trastorn afecta moltes de les àrees del seu desenvolupament. Presenta una discapacitat intel·lectual mitjana i no és autònom en la majoria d'activitats de la vida diària: control d'esfínters, vestir-se, alimentació... És un nen alegre i sociable, no té parla i es comunica mitjançant algun gest. Realitza escolarització compartida des de fa dos anys.]

Mare d'en Joan

Hem viscut períodes diferents, quan ens van tancar no hi havia opcions i vaig pensar- logística familiar- com tothom... En aquell moment, jo segueixo treballant. Fan el confinament radical i jo segueixo treballant... Treballant físicament a la feina. I per tant, no tinc més opció que estirar dels avis, uns avis que són de risc, de fet, la meua mare segueix treballant perquè és infermera, per tant, el meu pare de setanta-dos anys és qui ha de fer la feina d'estar amb en Joan. No tenia opció, era l'única solució que vam trobar en aquell moment. Havia de baixar a Vic cada dia i necessitava estirar dels avis. Soc vídua. Quan va començar el desconfinament vaig decidir que durant dos mesos no treballaria per no seguir carregant la responsabilitat a l'avi.

Al juny arriba el moment que s'obre la possibilitat de tornar a l'escola. En el meu cas és de compartida. Em plantejo quina és la lletra petita de les escoles. En el meu cas, havia de triar entre les dues escoles, però quan en tries una et diuen que hi ha una sèrie de condicionants, d'EPI..., i penso que no em sortirà a compte pels dos dies que hi ha d'anar i, al final, vaig acabar valorant que me'l quedava a casa, ja no venia d'un mes més.

I tot això, com afectava el meu fill?

El confinament li va ser molt dur, sobretot l'última setmana abans de deixar-nos sortir, perquè al principi era diferent, ell estava bé, era com una festa, com fer vacances, però va arribar un moment que es posava a la porta i insistentment la volia obrir... Va començar a tenir males conductes, va començar a picar, a estirar els cabells..., en aquell moment estàvem sobrepassats, em vaig passar dos mesos i mig tancada a casa amb una criatura amb problemes. Ja era insuportable.

La sort que vam tenir és que l'escola es va posar molt les piles, tot i que va ser molt caòtic, a diferència d'ara que tot està més endreçat, en aquell moment va ser més desendreçat, van proposar moltes activitats a fer, es feien videoconferències amb la classe... Des de l'escola

s'adaptava el que se li proposava, i les tasques eren específiques per a ell, ara bé, jo estava sola fent de profe, de mama, de psicòloga, de vetlladora, d'educació especial... Fins que em vaig saturar... En el moment que jo vaig baixar el meu nivell d'exigència, ho vull fer tot ...mentre, a més, feia les feines de casa, de cuinera..., vaig dir prou, i just ens van deixar sortir al carrer i el nen va començar a ser un altre.

Si arriba a durar un mes més no sé què hagués passat, jo estava al meu límit, tot i que a vegades te n'adones que una mare amb un fill amb dificultat acaba traient les forces de sota les pedres... Si no hi soc jo, no hi ha ningú!!!

El fet de poder sortir al carrer va canviar-ho tot molt, tot i que en teoria podíem sortir al carrer abans, ja que teníem permís, jo com a mare havia decidit no sortir, per poc que pogués, per risc de l'avi, i, a part d'això, el meu fill també és de risc perquè el nen té moltes bronquitis de repetició i per temes de salut no volia arriscar...

Quan ens van deixar sortir ho vam fer en l'horari de l'avi, tot i que per a ell era una mica estrany perquè al carrer no hi havia nens.

Va arribar un moment que tots dos estàvem saturats i era estiu, i, què passa a l'estiu amb una criatura normal al mes d'agost? quins hàbits té?: no es va a dormir a les hores que toca, es menja a qualsevol hora..., doncs imagina't quan l'estiu s'allarga durant mesos... Jo tan sols pensava, tant de bo dormi més, perquè així el dia es fa més curt, són menys hores d'atenció, amb un nen amb dificultats, com més hores dorm millor. Tots els hàbits que tenia, que per a ell són molt importants, se'n van anar a fer punyetes. Podia intentar fer-li activitats, enganxar gomets, pintar línies rectes... Però quan jo li deia ves al vàter, menja amb cullera..., eren conflictes continus i, a més, és tossut i el plat de lleties en ple confinament volava pels aires...; era una batalla emocional difícil de sostenir sense poder dir *me'n vaig a fer un vol i torno*: Què acabes fent?, vaig un moment a la dutxa que em caigui aigua al cap a veure si em relaxo...

Per a aquests nens van ser molts mesos, va ser des del març fins al setembre, i em plantejo si les escoles no haurien pogut fer una altra cosa

com començar abans... Crec que era un moment en què tothom hauria hagut de fer sacrificis i solidaritzar-se amb la resta i això no hi va ser... Tot i que entenc que tothom té les seves realitats.

Un aspecte que hagués agraït més és que les coses de cara al setembre, en relació amb els alumnes amb dificultats, haguessin estat més pensades, no pretenguis que si el meu fill porta des del mes de març sense anar a l'escola visqui els canvis amb els braços oberts... Va tornar a ser complicat, tothom va pensar en el general, les especificitats, sempre les últimes...

En relació amb el procés inclusiu del meu fill, crec que tot això ha afectat negativament, perquè s'han destinat molts recursos a la pandèmia i d'algun lloc els han tret, i no crec que ho hagin tret de les nòmines dels professors, els han tret d'un altre lloc, potser del seu gran decret d'inclusió i deuen haver sortit d'aquí. La inclusió doncs, allà està, morta de fàstic, esperant al fet que algú hi destini calés. La pandèmia ha endarrerit moltes coses, si estava previst posar recursos per l'escola ordinària com els CEPsIR, més vetlladors...La meua pregunta és: d'on sortiran els calés per fer això ara?

Tinc la sensació que estem al mateix punt que al març de l'any passat, per no dir al març de fa dos anys, respecte a la inclusió, esperant al fet que s'hi aposti seriosament: És molt trist. El meu fill està creixent. Són tres mesos de la seva vida, però per a un nen amb dificultats són vitals en el seu desenvolupament, tinguem-ho en compte. S'ha perdut allò que havíem assolit i tornar-ho a refer no s'arregla amb unes classes d'extraescolars a l'estiu.

Estic cansada i em toca seguir lluitant...

[El Pau té onze anys i presenta un trastorn de l'espectre autista. És un nen tranquil, alegre i respectuós. És autònom en les activitats de la vida diària (higiene, vestir-se...) i al viure en un poble li és fàcil fer encàrrecs o moure's per alguns espais tot sol. De vegades té dificultats en la comprensió social, i els moments menys estructurats, imprevisibles o caòtics fan que es

pugui sentir insegur o angoixat. Les rutines l'ajuden a estar tranquil.

Des dels 4 anys que realitza escolarització compartida.]

Mare d'en Pau

El confinament va ser dur, ja que paties per ell, de cop i volta se li trenca la rutina, no pot anar al parc, no pot anar a l'escola, no pot anar a música, no pot..., tanques la porta i..., no pots sortir! Va costar molt.

Jo treballava igualment, faig una feina essencial, havia de fer els meus horaris de feina i estava pràcticament tot el dia fora, i el pare que no està al cent per cent perquè feia un temps que havia sortit d'una malaltia greu... amb el nen a casa *desquiciat*. Jo sempre he sabut distreure'l, més que el pare, l'objectiu era que estigues tranquil. Però va ser molt dur.

Vivim en un pis, tenim una terrassa, però clar, sortir a la terrassa tampoc és el que t'allegera, no? Perquè, no veies ningú, no podies parlar amb ningú... Fins que va sortir aquella norma que els nens amb discapacitat o les persones amb discapacitat podien sortir una hora al dia. Aquí vam trencar una mica i aquella horeta que podia sortir, era una descàrrega d'adrenalina total, eren carreres amunt, carreres avall, patinet, pilota...A alleugerir una mica tot això que tens acumulat dins, però clar, la convivència tots tres allà, va costar, perquè era una batalla per la tele, una batalla per la tauleta, una batalla pel mòbil, el menjar, era menjar tot el dia, aquella ansietat... Va costar, va costar.

Jo i el meu marit ho vam patir, però el nen va fer un canvi, va arribar un moment que se'ns va escapar, va ser molt dur també perquè ell deia que no ho suportava, que no ens aguantava més: *és que no us aguanto, és que ja no puc viure més amb vosaltres, és que estic agobiat, és que m'esteu fent la vida impossible*. Clar, quan vaig escoltar això de la boca del meu fill, a mi em va fer molt de mal, perquè no era una situació que jo hagués buscat, que jo hagués provocat... Ell va arribar a aquell estat de nervis, en el que ja no

se'l pot controlar, va arribar al límit i la seva sortida va ser anar-se'n de casa i anar a casa una amiga del poble... Encara que semblava estrany, va necessitar sortir de casa, trencar amb tot el que passava i vam refer totes les rutines, es van marcar de nou els horaris, que va costar molt també, nosaltres havíem d'anar al ritme del nen. Clar, va suposar un canvi molt gran.

En tot aquest procés, però, no em vaig sentir sola, l'escola en tot moment va estar al meu costat, la tutora trucava, la psicòloga hi era per quan la necessitava, tot això superbé, però ells no estaven dins de casa.

Sí que és veritat que no tot va ser negatiu, a casa pots fer més coses de les que creus, hem aconseguit poder mirar una pel·lícula tots tres asseguts al sofà menjant crispetes, això a mi, em va emocionar molt, perquè amb ell no ho havíem viscut mai!!!!

Penso que a la gent amb discapacitat els ha afectat molt perquè ells no tenen les ales que tenen els altres, les activitats extraescolars són, per als nostres fills, molt més que passar-s'ho bé fent una cosa que els agrada, és l'espai on poden trobar models, on es normalitzen moltes coses, on descobreixen els seus límits i potencialitats... Per a ells és una necessitat.

Espero que no es torni a repetir... Ens hi va la salut.

[En Blai és un jove de disset anys amb un grau de discapacitat intel·lectual del 45%. En aquests moments estudia segon d'IFE (Itinerari formatiu específic). Està motivat pels estudis. Té un bon nivell d'autonomia, s'expressa amb gran fluïdesa i té les habilitats cognitives ben preservades. Tanmateix hi ha un raonament molt rígid i conductes agressives davant la frustració i la no comprensió. En aquests moments està estudiant per obtenir el carnet de cotxe.]

Mare d'en Blai

Quan tot això va començar l'equilibri es va trencar. El meu fill és molt de rutines i quan li dius "no pots anar a escola", ell no entén el que està passant, no entén la situació i això li augmenta l'angoixa i l'agressivitat. Les primeres tres setmanes va haver-hi dies molt crítics amb agressions perquè no entenia la situació i l'implicava canviar la rutina. Van augmentar les estereotípies, va haver-hi un aïllament molt fort, i hi havia moltes discussions, costava molt treure'l de l'habitació per poder fer els àpats. Com que jo sortia a treballar, ell pensava que li podia passar la COVID, per tant, era una batalla treure'l de l'habitació, ell es volia protegir...

Després, ha tingut molta por, per si algú de la família ho agafava -*mare, que et moriràs?* - Molta por, ell verbalitzava -*per viure així vull morir-me-* Ho hem estat treballant amb la psicòloga i la psiquiatra més sovint. Ell no volia viure així, deia que tenia molta por. Quan el tema començava a estar més estabilitzat, aleshores jo vaig agafar la COVID, jo m'havia de confinar a l'habitació, ell va tornar a tenir molts pensaments lletjos - *que et moriràs? Què passarà? Qui ens ha portat això?...*

En un moment donat li vam donar la medicació de rescat, per tal que quan estigués tan nerviós, s'ho pogués prendre.

Les primeres dues setmanes no es va fer res des de l'escola, i això ho va trobar a faltar. A la que des de l'escola es van activar, ell va poder tenir unes rutines i aquest va ser un punt d'inflexió, l'ajudava a regular. No hem estat preparats, i alumnes així ho necessitaven, va ser un trasbals total. Em necessitava molt, no era gens autònom. Tanmateix, que demani ajuda és molt bo, ell vol ser molt perfeccionista, i d'alguna manera m'ha servit per acostar-m'hi més i que em necessiti. Això ha estat molt positiu, ha hagut de relacionar-se més positivament amb mi, perquè necessitava ajuda per a les coses de l'escola.

Ara, tot i haver passat tot aquest temps, té la rutina, però ell és molt conscient, ell ens

recorda a nosaltres que ens hem de posar la mascareta, és obsessiu, perquè no ens posem malalts, si tens una mica de tos es preocupa desproporcionadament, les notícies no les posem perquè ho viu fatal i mirem lo just la televisió.

Davant d'aquesta situació, li hem donat molt d'afecte, però quan té episodis d'agressivitat és cap a mi sempre, perquè és amb qui té més confiança, sap que soc la que puc aguantar els insults, les agressions, els cops, sap que jo l'entenc, que sé que està malament, tot i que a vegades arribem al límit i li hem de dir que ja no es poden trencar més coses, que no doni més cops a la paret *-no et carreguis la porta, si vols dóna't contra la paret però no a la porta-* i per sort he tingut l'ajuda de la psicòloga i la psiquiatra.

Hi ha hagut un abans i un després i hi ha coses que no han tornat a lloc. Li han quedat seqüeles, té més nerviosisme, ara encara té por, tots tenim por, però ell a més es posa en el lloc pitjor, és molt més negatiu i li genera molta més angoixa.

L'equilibri encara no el tenim, però desitjo tornar a la normalitat per recuperar-lo.

Un pare amb un fill amb paràlisi cerebral i una discapacitat intel·lectual severa ens deia - *el meu fill és de risc, però deixeu-me decidir a mi el que és el millor per ell, sóc el seu pare, a nosaltres no se'ns pregunta, se'ns diu el que ha de ser millor per nosaltres, però mai ningú té en compte que nosaltres som els últims dels últims-*. Tant de bo tot això ens hagués servit per canviar l'ordre de les prioritats. Malauradament, als pares i mares de fills amb discapacitat els hi seguirà tocant lluitar i lluitar sense que ningú els posi les coses fàcils.

Volem agrair als testimonis la seva participació i transmetre'ls la nostra admiració. Sou persones lluitadores que, malgrat les adversitats, seguïu i seguïu sent els suports més importants dels vostres fills i filles. A nosaltres, tan sols ens queda dir-vos que estem al vostre costat i que no us deixarem soles.

Gràcies per la vostra col·laboració.

Correspondència amb els autors: CEE Joan XXIII.
Integra Olot. E-mail: b7004441@xtec.cat

Per tancar...

Aquestes tres dones són una petita mostra de moltes mares que a més a més de les diferents casuístiques que totes les altres famílies han tingut, són mares amb fills amb discapacitat. Potser no són els nens més complicats que hi ha i haguéssim pogut trobar famílies amb fills i filles amb situacions molt més complexes, però són un exemple del coratge i de la resiliència que tenen davant les dificultats, la pandèmia tan sols ha fet que posar més pes a les motxilles que porten. La pandèmia ha portat a l'extrem el que ja de per si passa dia rere dia, elles han d'afrontar les barreres que l'entorn, el sistema i la societat els posa cada dia. Aquesta pandèmia ha tornat a posar en evidència la necessitat de plantejar l'ordre de les prioritats.

Confinament d'una família de tres

Agnès Canals i Bassedas

Ara fa gairebé un any del confinament. Paraula nova. Aprensa just aleshores i que per mi (i suposo que per moltes persones) significa molt més que no pas la seva definició literal. Són moltes les coses viscudes durant els quaranta-quatre dies que els nens van estar totalment tancats a les seves cases. Cada casa, un món. Jo intentaré descriure com vam viure nosaltres aquest petit món, encara que la memòria és curiosa i més que recordar fets, recordo sensacions.

La més forta és la de "càstig". Càstig injust imposat als nostres infants. La primera (i en un primer moment, gairebé única) mesura presa per frenar una pandèmia mundial és tancar les escoles. Encara ara al·lucino amb aquesta decisió. Al principi la resta segueix igual però les escoles; tancades i els nens; a casa.

Sembla que seran quinze dies. Com ens organitzem? La logística és la primera preocupació. Per sort el meu «ex» és autònom i es pot adaptar els horaris de feina. De seguida veiem que el règim de custòdia que tenim pactat (custòdia compartida de 5 dies i 5 dies consecutius) no ens serveix. De moment farem matins amb el seu pare (com si anessin a l'escola) i tardes i nits amb mi. Així jo puc anar a la feina i ells segueixen amb una rutina. Els primers dies va prou bé. Els nens encara tenen hàbits d'escola. Al gran (8 anys) li han donat algunes feinetes per acabar i el petit (2 anys) juga i s'ho pren com unes vacances de la llar d'infants. En aquells dies ens centrem en entendre una mica de què va la pandèmia i què és un virus. Intentem informar-nos junts i calmar les pors. Gràcies InfoK!

Però la cosa empitjora i ara el confinament és per tothom. Ja es veu que anirà per llarg... La logística es complica. Bàsicament perquè es

desmunta tota la xarxa d'ajuda en la que fortament se sostenen les famílies separades o monoparentals: ja no hi ha escola, ni extraescolars, cangurs, veïns, amigues, avis... Tot desapareix i per primera vegada des de la separació estem vint-i-quatre hores completament sols amb els nostres fills. I sense ser vacances. Amb el pare de les criatures decidim que faran dos dies i dos nits a cada casa. Els nens van i venen molt però així almenys podrem dedicar-los temps sense abandonar totalment la feina.

En el meu cas la vida confinada significa compaginar el maleït teletreball, les jornades presencials i la cura dels nens i la casa. Els dos dies amb els nens (i el teletreball) són una bogeria i els dies «de descans» es converteixen en una cursa contrarellotge per recuperar hores de feina presencial, anar al súper, fer rentadores i obrir els mails dels professors per imprimir feinetes i «preparar les classes» per quan tornin els nens. En aquest moment no ajuden gens les ni xarxes socials ni els grups de Whatsapp. Tothom va a tope. Que si receptes, que si manualitats, que si ioga, que si anar virtualment al teatre.... Sembla que tothom ho porta genial i fan com si aquí no passés res i vinga a seguir amb el ritme trepidant de «la vida d'abans».

Però a casa sí que passa. Tot plegat és un caos i no tenim temps per res! M'envaeix una terrible sensació d'ofec i a la vegada de culpabilitat per tenir-la. La relació amb l'escola tampoc ajuda gens. Bàsicament es tradueix en rebre els mails i llistats de feines (algunes estimulants, la majoria no massa) que al principi intentem portar al dia i entregar puntualment però de seguida es converteix en una tasca molt angoixant tant pel meu fill gran com per nosaltres. Diem prou. Ens plantem i així ho fem saber al mestre. Prioritzarem estar bé i viure aquests dies (que no sabem quants seran) amb calma i harmonia. Els aspectes acadèmics passen a un ultimíssim terme de prioritats. Però ens xoca veure que l'escola no ho percep així. De sobte es tornen exigents amb l'entrega de les feines i això no ajuda gens. Ans al contrari, em deprimeix, em fa sentir sola i culpable per ser mare-

treballadora-separada en un moment així. Fins i tot ens arriben notícies (confuses) que els canvis de custòdia no estan permesos. Ens esgarrifa tant la idea que fem com si sentíssim ploure. Però tot plegat em fa preguntar-me: hauré posat en desavantatge als meus fills davant una crisi pel fet d'estar separada?

El meu fill gran tampoc ho porta gens bé. Cada dia se li fa més difícil la falta de vida social i es torna apàtic amb tot. Per sort tenim una casa gran, amb molta llum i una terrassa que dóna a un camp de conreu abandonat que es converteix en el nostre paradís. Hi fem excursions, cabanes i fins i tot pícnic. Però fins i tot això es torna poc estimulants. Els últims dies de confinament són molt difícils amb ell: està de molt mal humor, té algunes crisis d'ansietat, li surt un herpes a tota l'esquena i arriba al punt a verbalitzar el «Això és una merda! Vull morir-me! Em suïcidaré!» Aquí faig una telefonada de S.O.S. al seu tutor i la veritat és que respon molt bé. Parla amb ell per telèfon i de seguida ens dirigeix a l'orientadora. Aquesta ens dóna algunes pautes i ens posa en contacte amb una associació de psicòlegs amb els qui fem un parell de sessions en acabar el confinament. De totes maneres, fins la meua telefonada de socors ni una sola vegada l'escola es va preocupar per la nostra salut emocional. La pediatra, una mica quan li va diagnosticar l'herpes.

La diferència amb l'acompanyament que ens va fer la llar d'infants (o l'escoleta, com es diu aquí a Menorca) va ser abismal. Les mestres també ens enviaven propostes de manualitats i cançons, però les videotrucades individuals i missatges de suport (preguntant si teníem necessitats materials o emocionals) van ser constants.

En uns moments tant complicats i amb el curs escolar «en marxa» les famílies vam haver de buscar l'acompanyament a d'altres bandes i de manera virtual, és clar. Jo el vaig trobar, en part, als grups de Whatsapp de pares d'escola i als zooms amb els amics i la família... Per sort també podíem descarregar nervis i carregar energia gràcies a un veí que ens feia ballar un parell de cançons al terrat cada dia després dels

aplaudiments. Va ser un ritual realment terapèutic per mi i pels nens.

Una de les coses bones que m'enduc del confinament és justament aquesta: la de saber demanar ajuda, fer comunitat i la de ser més família. Després de la separació em costava fer-me a la idea de que jo i els nens també érem una família. Jo estava de dol. El meu projecte de família s'havia trencat i sentia que els nens i jo érem només un tros de família (una família esqueixada). Però després de passar junts un confinament i un post-confinament amb la vida social limitada, la meua percepció ha canviat totalment. Ara som una súper bombolleta i una família de tres ben sencera.

A casa som cinc

Laura Monfort

Avui fa un any que la nostra quotidianitat, rutina, prioritats, preocupacions, il·lusions, etc, en resum, la nostra vida, va fer un gir copernicà. Avui fa un any d'un dijous de març en que els infants sortien de l'escola somrients i juganers, com habitualment, sense saber que ja no hi tornarien fins el curs vinent. A casa som cinc i aquell dijous en Marçal, l'Ariadna i la Júlia van acabar respectivament el segon curs de la llar d'infants, el P5 i el 2n curs de primària. Com a família començàvem les cinc setmanes de confinament domiciliari i estat d'alarma amb molts interrogants. Nosaltres, els pares, som personal essencial, bomber i metge, i per això el teletreball no va ser una opció, més aviat al contrari, se'ns va girar feina. Per una família nombrosa com la nostra l'organització i la logística són aspectes claus i de sobte estàvem sols. Lògicament no podíem comptar amb la nostra estimada cangur ni tampoc amb els avis. Amb qui s'havien de quedar els nostres fills

mentre nosaltres ateníem pacients o desinfectàvem residències geriàtriques? Això l'estat d'alarma no ho contemplava... Recordo l'angoixa que vam viure aquelles setmanes; recordo els sentiments contraposats quan sentia els aplaudiments a les 8h. del vespre...; per a mi era un reconeixement anònim, i donava escalf, i tant que sí!, però alhora accentuava la solitud institucional que per e mi l'acompanyava. L'Escola no era un servei essencial al 2020?

Per sort als nostres fills no els vam transmetre les nostres preocupacions i ells van viure gran part de les setmanes de confinament amb alegria, conformats, gaudint del temps que compartíem en família. Vàrem fer multitud de receptes, dibuixos, manualitats, exercici físic al menjador de casa, ioga i un llarg etcètera. Vam aprendre a gaudir de les petites coses, a celebrar els aniversaris d'una manera diferent des de la intimitat i al mateix temps a través de les pantalles.

Cap a la tercera setmana de confinament l'escola ens va començar a enviar tasques amb una periodicitat setmanal, via correu electrònic. Les propostes eren atractives i variades. Fins i tot ens arribaven propostes d'educació física, de música, etc. La Júlia es va il·lusionar amb el repte de fer les tasques a l'ordinador, però n'havia d'aprendre, lògicament no era autònoma. També necessitava que estiguéssim amb ella, que li féssim companyia, que li expliquéssim els nous conceptes que es treballaven tant de gramàtica, com de naturals...,o bé les operacions matemàtiques que tot just començaven a oblidar, com ara la resta portant, o bé a iniciar, com les taules de multiplicar. A priori això no havia de ser molt difícil per nosaltres, no es tractava de fer derivades ni integrals ni grans disquisicions filosòfiques, però ben aviat van sorgir dificultats d'una altra mena. Per fer tot aquest acompanyament cal temps i paciència, i en el nostre cas tot multiplicat per tres! Ben aviat els deures fàcilment es convertien en font de conflicte. La motivació inicial per fer feinetes anava minvant alhora que tots, i especialment nosaltres, estàvem cada vegada més esgotats per l'estrès a la feina i la situació de confinament.

Com s'ho feien les altres famílies?, es generaven moltes diferències entre alumnes? Doncs evidentment que sí, ja que cada família té la seva realitat, les seves possibilitats, les seves dificultats. Finalment nosaltres vam decidir que faríem el que podríem. Vam afliurar l'exigència. Una exigència que l'escola no ens posava sinó que segurament sorgia de la nostra preocupació. Potser vam trobar a faltar més presència de les mestres, més contacte amb els alumnes, que els ajudessin a organitzar-se, que els expliquessin conceptes, per exemple a través d'alguna videotrucada. A l'Ariadna que feia P5 l'aturada del curs escolar la va enxampar quan començava a interessar-se en la lecto-escriptura i, malgrat que a casa llegim contes cada dia vam notar que es frenava el seu interès. Pel que fa al més menut, en Marçal, va viure el confinament d'una banda amb la il·lusió de compartir els jocs amb les seves germanes nit i dia, i d'altra banda amb resignació, ja que a partir de la tercera setmana va deixar de demanar de posar-se les sabates per sortir al carrer i més aviat deia "*les sabates avui no, oi mama?*". Soc pediatre i conec la gran capacitat d'adaptació que tenen els infants, però reconec que no em deixen de sorprendre.

Un altre aspecte que ens va anar amoïnant a mesura que s'allargava el confinament va ser la socialització. Les primeres setmanes les nenes tenien ganes de parlar per telèfon o fer alguna videotrucada amb amigues i amics, però a mesura que avançava el confinament el seu interès per saber dels seus amics o parlar amb ells anava minvant. En aquest sentit les videotrucades que van fer des de l'escola i l'escola bressol amb la intenció d'acompanyar, de generar converses entre els companys de classe i les mestres, eren una bona proposta, però amb el temps van anar perdent l'interès en participar-hi.

Avui que fa un any que tancaven les escoles, m'aturo i miro amb perspectiva el darrer any. Veig uns infants i adolescents enmig d'una pandèmia gestionada des de la perspectiva de l'adult.

Per tot això l'inici del curs escolar al setembre va ser la millor notícia! El fet que els

infants hagin tornat a les aules, s'hagin retrobat i hagin recuperat una mica de "normalitat" en la seva vida és una gran victòria.

Correspondència amb l'autora: *Laura Monfort*. E-mail: arualmc@gmail.com

Petits efectes de la pandèmia en el nostre fill

Maria Martina Fiol Galmés

És una obvietat que mai ens haguéssim imaginat viure una pandèmia i menys encara que s'allargués tant en el temps. D'un dia per l'altre ens trobarem immersos en un neguit que com no podia ser d'altra manera ho trastocà tot.

Som una família de quatre membres. El meu marit i jo ens dediquem a la banca i tenim un fill i una filla. Al moment que es declarà l'estat d'alarma, el nostre fill cursava segon d'ESO i la nostra filla cinquè de primària.

Tant el nostre fill com la nostra filla, sempre han estat infants molt autònoms, responsables i sense dificultats d'aprenentatge. A pesar de les restriccions, la novetat per a ells sempre és un al·licient, i per això, al principi fer feina de manera no presencial, no suposà massa inconvenient. Els inicis foren complicats per què els centres educatius hagueren d'aprendre a gestionar una nova dinàmica d'ensenyament que no havien fet mai. Per part nostra, el fet de combinar el teletreball, l'escola i el dia a dia de tots a casa no fou tasca fàcil.

El ser infants digitals va afavorir la resiliència. Estaven més avesats que nosaltres a relacionar-se amb els seus amics mitjançant la tecnologia, a través de les xarxes socials, els jocs

virtuals i les videotrucades. Viure a una casa espaiosa amb terrassa els va permetre tenir més llibertat de moviment i el no poder sortir de casa no se'ls va fer tan pesat. Encara que els preocupava la situació, sobretot per la salut dels padrins i altres familiars, el no tenir cap persona contagiada en el nostre entorn els permeté viure la pandèmia sense angoixa.

El que no tinguérem en compte en un principi, fou la quantitat d'hores al dia que estaven connectats a dispositius. Al cap d'unes setmanes ens adonàrem de la seva importància. Deures, oci i relacions socials, tot era a través de les pantalles. I aquest excés de consum de tecnologia, sumat a la manca de rutina per no tenir un horari estipulat, el no poder sortir de casa, i la manca d'esport es va traduir en insomni. L'insomni va ser el primer de què es va queixar el nostre fill. Estava més nerviós, li costava dormir als vespres, als matins cada dia s'aixecava més tard i els horaris de les menjades també es veren afectats.

Ell sempre ha estat un nin molt eficient, normalment acabava els deures a l'institut i les horabaixes les podia dedicar a fer esport i a estudiar.

Durant el confinament les feines que li enviaven des de l'institut aviat les havia acabat i cada vegada dedicava més temps a l'oci jugant online amb els seus amics.

El fet de no tenir classes online amb un horari, i només haver de fer les feines que li enviaven, provocà que la seva dedicació fos mínima i anés a menys.

El punt d'inflexió va ser quan es va anunciar que les notes del tercer trimestre serien la mitjana de les notes que havien tingut fins abans del confinament i que no tornarien a la presencialitat fins al proper curs. A partir d'aquí, per a ell començaren les vacances d'estiu. No hi havia motivació, no hi havia un objectiu, no tornarien a l'institut en aquell curs i tenia bones notes fins que es declarà l'estat d'alarma.

Som conscients de la dificultat que va ser i continua sent la gestió de la pandèmia, però considerem que hagués estat més oportú saber com es resoldria l'avaluació del curs, per part del

propi centre educatiu en lloc de de saber-ho per les notícies.

El fet que fos tot tan precipitat i la realitat de cada família a nivell social, econòmic i cultural, no afavorí que es pogués assumir de manera àgil una continuïtat del curs acadèmic de forma virtual. Pel que, per als infants com el nostre fill, encara que fes a diari la feina encomanada, el temps de dedicació era molt inferior al que hauria estat si hagués anat a l'institut o hagués tingut el seu horari lectiu de manera online. Aquest fet no repercutí en les seves notes, però sí en coneixements i en pèrdua d'hàbits diaris de feina que tenia consolidats.

Tal vegada si els docents haguessin tingut una comunicació amb cada un dels seus alumnes de manera regular, haurien tingut més informació de les necessitats de cada alumne i haurien pogut individualitzar més les feines que els encomanaven tant a nivell de contingut com de volum de feina.

A dia d'avui, la nova normalitat no deixa de ser una extensió del confinament. El fet de tenir dos o tres dies de classes presencials en funció de la setmana, i no tenir classes online els dies que queda a casa, fa que per una part no hagi tornat a la dinàmica que requereix el curs lectiu i per l'altra provoca la pèrdua de coneixements i

de temps de dedicació. El fet de no tenir totes les classes presencials o online fa que es perdi les explicacions per part dels professors, bàsiques en assignatures troncal com matemàtiques i física i química. Per altra banda, els dies que assisteix de manera presencial no són suficients per donar les explicacions del temari i clarificar els dubtes de tots els alumnes.

Els infants de catorze anys com el nostre fill, no tenen la capacitat per organitzar el seu temps de manera eficient ni per aprendre sense el fil conductor del docent. Encara que tenen l'oportunitat de demanar dubtes mitjançant tutories virtuals o correus electrònics, les demandes per part del nostre fill són mínimes, i acabem resolent nosaltres els dubtes que li van sorgint.

De tot se'n treu un aprenentatge: la pandèmia ens ha permès avançar tecnològicament, ens ha posat de manifest que la presencialitat en molts àmbits laborals no és necessària, que la tecnologia ens permet tenir moltes més coses a l'abast, però també, que a nivell educatiu els infants precisen de les explicacions dels professors, l'assistència regular a les classes, el contacte amb els companys i amics, i el sentir-se part d'una comunitat.